

פנינים מתורת רבינו האריז
 רבי רב הבדח
 קרק שליט"א
 עידה"ק טבריה ת"ו

פני
 הפרשה

ויחי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה
 ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים.. ויגיד
 ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל
 וישב על המטה (מ"ה, א'-ב')

ביאור מדוע יוסף ממחר לרוץ לאביו כששומע שהוא חולה
 כמו"כ מהי הסיבה להדגשה על כך שיעקב התחזק וישב על
 המיטה

ויש להבין מהו הסיבה לכך שתיכף
 שהודיעו ליוסף "הנה אביך חולה",
 מיד נוטל את שני בניו ורוץ לאביו,
 ועוד יש להבין מה הדגש על כך
 שיעקב התחזק וישב על המיטה.
 אלא הביאור הוא כך, עפ"י מה
 שמצינו בחז"ל (פרקי דר"א פרק
 ג"ב) וז"ל: "מיום שנבראו שמים
 וארץ, לא היה אדם חולה, אלא אם
 היה בדרך או בשוק והיה עוטש
 ונשמתו יוצא מנחיריו, עד שבא
 יעקב אבינו ובקש רחמים, ואמר רבון
 כל העולמים אל תקח נפשי ממני,
 עד שאצוה את בני ובנותי ונעתר
 לו, ע"כ.

ממילא מובן שפיר, מדוע מדגישה
 התורה שיעקב אבינו מתחזק
 כשרואה את יוסף, מחמת דכל סיבת
 החולי היא רק בכדי שיצווה את בניו,
 וכשרואה את יוסף בא, הרי עומד
 עתה לצוות את בניו, וא"כ יכול
 להתחזק מהחולי דהא מקיים עתה
 את התכלית של החולי והיא הציווי
 לבניו, כמו"כ מבואר מדוע ממחר
 יוסף ללכת לאביו ונוטל את מנשה
 ואפרים, כיון שרק שומע שאביו
 חולה, הרי סימן הוא שעתה הגיע
 זמנו לצוות לבניו ולבנותיו, ועל כן
 ממחר הוא עמם ללכת לשמוע
 מאביו את אותה צוואה.

**בסדרם אל תבא נפשי, בקהלים
 אל תחד כבדי כי באפם הרגו**

איש, וברצונם עקרו שור (מ"ט, ו')

מה השייכות בין מעשה דדינה ושכם לבין מעשה זימרי, ובין
 מעשה דיוסף לפרשת קורח

ודבר זה צריך ביאור, הלא בסיפא של הפסוק כתיב "כי באפם הרגו
 איש, וברצונם עקרו שור" וכו', ומשמע שזהו הטעם ל"בסודם אל תבוא
 נפשי", ולכאורה מהו הקשר בין מעשה דזמרי, ומעשה דקורח, למעשה
 דשכם, ולמכירת יוסף.

אלא הביאור הוא כך: דהנה מעשה 'שכם', היה שורשו בזנות, דכתיב
 'ותצא דינה', ומעשה של יוסף שורשו היה

במחלוקת על שררה, דכתיב (שם ל"ז,
 ח') "ויאמרו לו אחיו המלוך תמלוך
 עלינו המשול תמשול בנו", וזהו מה
 שאומר להם כאן יעקב, בסדרם אל
 תבוא נפשי, בקהלים אל תחד כבודי,
 באמת על פניו נראה, שקלוקל זה של
 'ותצא דינה' הנו תקלה שאירעה
 באותו הזמן בלבד ובין דינה לשכם,
 על זה אומר יעקב: ראו הקלקלה
 שנגרמה מאותה יציאה, שמאות
 שנים לאחמ"כ כלל ישראל חטא עם
 בנות מואב, והשיא של אותו קלקול
 היה במעשה דזמרי בפרהסיא
 ובמזיד, כמו"כ בקשת השררה יכולים
 לטעות אתם, ולחשוב שהיה זה
 משהוא קטן ופנימי ביניכם ליוסף
 וע"ז אומר אני לכם, "בקהלים אל
 תחד", מזה יצאה התקלה שקורח עם
 מאתים חמישים ראשי הסנהדרות
 בא בבקשת שררה ובמחלוקת על
 משה רבינו.

וירא מנחה כי טוב ואת הארץ

כי נעמה ויש שכמו לסבל

ויהי למס עבד (מ"ט, ט"ז)

ביאור בדרך רמז איך שייך
 לזכות לקנייני תורה ע"י עמל
 דווקא וביאור דברי התנא רבי
 עקיבא כשהייתי ע"ה הייתי
 אומר אשכנו כחמור

ויש לבאר בדרך רמז סיפא זו של
 הפסוק, דהנה אי' בגמ' (מגילה ב'
 ע"א) "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו

שפה
 לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

המשך סוגיית בניית מחיצה המתרת לשבת זו ומתרת
 לשבת הבאה

מאחר ובשבוע שעבר כתבנו, אודות הנידון שעורר פולמוס
 עצום, ומו"מ של הלכה בכתלי בית המדרשות, לגבי השאלה
 שנתעוררה לאותה קבוצה, שעשתה את השבת, על ציונו
 של רמבעה"ג, ומאי דדש לן רבינו דלשיטת הרשב"א יש
 איסור בניית מחיצה המתרת לשבת הבאה, ואפ"י שעתה
 לשבת זו אין שום נפק"מ להיתר בבניית המחיצה, העירונו
 רבים וטובים דהיה דווקא לומר דנפרצה הכרמלית לרה"י,
 דהלא רה"י שנפרצה ליכא היתר לטלטל ואפ"י היתה
 מגודרת בער"ש.

כמו"כ העיר לן הגאון הרב ניסן רייזמאנאן שליט"א, מורה
 ודאין פעה"ק טבריא ת"ו, דבאמת מלשון הרשב"א משמע,
 להיות והיה כאן איסור סתירה בבין השמשות, איסור זה
 נשאר לכל השבת, ולכאורה אין כאן איסור חדש של סתירה
 באמצע השבת, וא"כ לא שייך להוכיח מזה לעניין בנין
 מחיצה לשבת הבאה, שאין מזה כל תועלת כעת.

וע"ז אמר רבינו דאין זה קושיא כלל, דבאמת דברי הרשב"א
 אכן צריכים ביאור, דמפני שבבין השמשות היה איסור
 סתירה, משום הכא אסור כל השבת לסתור את המחיצה,
 הרי עתה אין כאן איסור סתירה כלל, וברור א"כ שהביאור
 הוא בדבריו, כמושנ"ת להיות והמחיצה נחשבת למחיצה
 המתרת בבין השמשות, א"כ הוי 'מחיצה חשובה', שאיסור
 סתירה ובנין חלין עליה, ולא משום שהוא מתיר בפועל ע"י
 בניית המחיצה ודו"ק.

המשך בעמוד הבא

וזהו ביאורו, שכשהיה עם הארץ עיקר שנאתו היתה מופנית לא לאותם הלומדים תורה כאותם 'פרופסורים לתלמוד' באוניברסיטה, אלא לעמילי תורה העמלים על תלמודם יומם ולילה, אותו 'יששכר חמור גרם', אשר 'ויט שכמו לסבול עול תורה', ואת אותו 'גרם' דווקא רצה לישוך ולשבר.

[והעירנו הרב יונתן נוסים שיחי, מהקריאות, על מה שכתבנו בשבוע שעבר אודות 'יירא את העגלות', שדבר זה גם מופיע בזה"ק על המקום, וכנראה שעמנו תלה משוגתינו, ולא הבנו לאשורם את דברי רבינו, וכשניסנו לדבר על זה עם רבינו, השתמט כדרכו בכל פעם שמדברי עמו בדברי אגדה, ופונה מיד לדבר בהלכה ובסוגיות].

עומדין". דהיינו כל האותיות האחרות שבעשרת הדברות כביכול עומדות עפ"י דרך הטבע ומ"ם וסמ"ך שאין להם אחיזה מסביבם עומדים למעלה מדרך הטבע, וזהו מה שמרומז כאן בפסוק, שישנם הלומדים תורה בדרך הטבע, כמו שאר חכמות, הרי שגם זוכים להשגת התורה עפ"י דרך הטבע, משא"כ אותם המוסרים נפשם ללימוד התורה בבחי' "ויט שכמו לסבול" עול תורה, הרי זוכים למ"ס עובד נוטריקון של מ"ם וסמ"ך, שזוכים להשגת התורה למעלה מדרך הטבע. ועוד יש להוסיף, מה שמצינו בתנא רבי עקיבא (פסחים מ"ט ע"ב) "תניא אמר רבי עקיבא, כשהייתי עם הארץ, אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, אמרו לו תלמידי, רבי אמור ככלב, אמר להן זה נושך ושובר עצם, וזה נושך ואינו שובר עצם, ע"כ.

דעתו החריפה של רבינו אודות גידול בלורית

בשבוע שעבר ביקשנו אחד מלומדי הגיליון מחו"ל להביא קמיה רבינו שאלה שמציקה לו, ומאחר וראינו שניכרים דברי אמת הבאנו בפני רבינו את השאלה, ורבינו השיב עליה בכי"ק, ומאחר וראינו שרצונו של רבינו שהדברים יתפרסמו, קיבלנו מאת הכותב רשות לפרסמם.

דעת
הכמה זמור

לכבוד הרהגה"צ כמוהר"ר רבי דוב איסר הכהן קוק שליט"א
אחשה"ט וש"ת כראוי

רציתי לשאול נהי דעת כת"ר בענין הבלורית האם על פי ההלכה אפשר לעשות בלורית בשיער או יש בעיה מצד חציצה בתפילין דרכי האמורי וכו'? הבחור המצפה לתשובתו,
י. פ. החו"פ מכסיקו

וע"ז השיב רבינו בכי"ק:

זה מזיק ברוחניות, ופוגם בריכוז האמיתי, ומונע גדלות, ומשאיר צמצום, אע"פ שלא מורגש בשעת מעשה,

ד.ב.ש. הכהן

מעשה נפלא מרבינו "רצון יראי יעשה"

ראינו מעשה פלא, באותו לילה שעסקנו עם רבינו בהלכה בבארה של מרים בסוגיא המבוארת כאן במדור "שפה לנאמנים", הבאנו על שולחנו של רבינו, שאלה מיהודי נכבד המתגורר בעיר אנטווערפן במדינת בלגיה, ובין הדברים אמר אחד מהנוכחים שבדודאי כ"ק האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, המתגורר בעיר שם, הידוע כלמדן ומתמיד עצום ונשגב, בוודאי ישמח לקבל מאת רבינו אחד מספריו, ואמר רבינו בענותותו מה יעשה בספריי?, ולאחר שהביאו לו ספר מספריו, וכתב כמה מילים לכבוד האדמו"ר שליט"א, הגיש לנו הספר ושאל איך הספר יגיע לידי? וענינו ששייך לשלוח את הספר בדואר, וענה רבינו בדואר זה מגיע, נו, נו, והנה להפתעתנו למחרת היום פגשנו ביהודי חסידי בעיר, אשר חזותו היתה מוכחת שאינו מבני המקום, ולשאלתנו מהיכן מר, ענה אני מתגורר באנטווערפן, וכמוכן שהסכים תומ"י ליטול את הספר ולהעבירו לידי האדמו"ר, [דבר זה פלאי כשלעצמו, ובפרט בעת הזו אשר שערי המדינות סגורים ואין יוצא ואין בא].

לע"נ היקר כמו"ר יהודה בן כמונה זצ"ל נדבת בתו הרודצ'ו"ח גב' רויטל שתחי'

שפה לנאמנים - המשך

אמנם העיר רבינו, דאכן יש לדון מצד אחר, לחלק בין בנין מחיצה המתרת רק לשבת הבאה, לסתירת מחיצה שהתיר לשבת זו, ולכאורה בעשיית מחיצה שתתיר רק לשבת הבאה, הפעולה היוצאת הוי גרמא בעלמא, דהרי אין הוא מתיר עכשיו כלום, רק פעולה זו מתרת לשבת הבאה, א"כ עכשיו אינו עושה שום מעשה עם תועלת, ואע"פ שאין זה כגרמא בעלמא שכל הפעולה והמעשה במציאות נעשים רק ע"י גרמא, ואילו כאן הפעולה כולה נעשית על ידו ממש, אבל בכל זאת המעשה שייך לדיני גרמא, דאינו מעשה שפועל והתוצאה שלו לאלתר, אלא תועלתו והפועל יוצא שלו הוא רק לאחר זמן.

ובזה מצינו שיש חילוקי דינים, בב' מיני הגרמות הללו, דהנה מבואר בקונטרס 'דינא דגרמי' להרמב"ן, לחלק בין כל דיני גרמא בשור, אם ההיזק נעשה בגרמא פטור בעל השור, משא"כ בסוגיא דב"ק (מ"ח ע"ב) לגבי שור שנפל לבור, והבאיש את מי הבור, דרק היוצא פועל הוא גרמא שחייב, וז"ל שם, 'לפום הך סברא, שורו שהדליק את האש ושרף שטרותיו של חברו, או אפילו קרען או מתקן פטור, דגרמת שורו הוא, ושאיני גרמא דריחא דממילא אתיא מהך דהכא (בשור שנפל לבור) מעשה שורו הוא אף ע"פ שהפסד הוא גרמא, ע"כ.

דהיינו היוצא מדבריו הוא, שישנו חילוק יסודי, בין אם כל המעשה הוי מעשה של גרמא כשורף שטרותיו של חברו, לבין אם הפעולה הוי מעשה היזק כשור שנפל לבור, רק ההפסד הוא ע"י גרמא, ואולי נימא לפי זה, גם בסוגיא דידן זהו הספק אי אמרינן דגם במעשה שבת, יהא זה נקרא מעשה

גמור, ולא גרמא, או שבשבת העיקר הוא הפעולה המתבצעת, ובכה"ג שמתיר רק לשבת הבאה, מקרי רק גרמא, (דאי אמרינן הכי תלוי זה במחלוקת הפוסקים, דעכ"פ במקום הפסד ודאי יש להתיר) ודו"ק.

ומאיך גיטא, הוסיף רבינו דמה שביאר דלדעת הרא"ש, אין איסור סתירה בשבת במחיצה שהתירה בבין השמשות, ומזה הוכחנו דגם בניית מחיצה המתרת לשבת הבאה ליכא, אפשר דלא דמי זל"ז, דהרי מצאנו לדברי התוס' רי"ד, דאע"פ שיש איסור בנין בקליעת שערות, מתיר סתירתו שלא יהא חציצה בטבילה, ודלא כשאר הראשונים שאוסרים, וכבר עמדו בזה האחרונים מה הסברא לחלק, בין קליעת השערות הדומה ל'בניין' שאסורה, ואילו התרת הקליעה שדומה לסתירה, מותרת. עכ"פ מצאנו בראשונים כן, שחלוקים הבניין מהסתירה בדיניהם.

א"כ אפשר לומר דהרא"ש ס"ל דבנין אסור אפי' לשבת הבאה, אע"פ שאין איסור סתירה במחיצה שהתירה בבין השמשות, כי באיסור סתירה מצינו להתיר יותר מבונה, (ואע"פ ששיטת הרא"ש גופא לגבי סתירה בקליעה של שערות, דאסור ודלא כהתו' רי"ד, אבל אחרי שמצינו בראשונים סברא כזו להתיר בסותר יותר מבונה, א"א להוכיח להתיר מזה בעשיית מחיצה, דאולי באופן אחר כן מודה הרא"ש לחלק בין בניין לסתירה).

אמנם נראה לומר דגם התוס' רי"ד גופיה, לא ס"ל באמת שיש היתר בסתירה יותר מבנין, אלא רק באופן כזה, דהיות וכל איסור קליעת שערות הוא מדרבנן, וסתירתו גם הוי רק קלקול, א"כ הוי שבות דשבות, ובמקום מצווה של טבילה, סבירה ליה להתוס' רי"ד שיש להתיר, וא"כ נמצא שאין לנו בראשונים, כלל סברא להתיר, בסתירה יותר מבנין, ולפי"ז ההוכחה בשיטת הרא"ש שרירה וקיימת, ולשיטתו יהיה מותר לבנות מחיצה אע"ג דמתרת לשבת הבאה.

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג' זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

